

Φυστίκι ΠουΚυλάει

Δύσκολη περίοδος
Κυριολεκτικά όμως

διόπτρα

Τίτλος
ΔΥΣΚΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
Κυριολεκτικά όμως
Φυστίκι ΠουΚυλάει

© Φυστίκι ΠουΚυλάει 2025

© Για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο: Εκδόσεις Διόπτρα, 2025

Πρώτη ελληνική έκδοση
Νοέμβριος 2025

Επιμέλεια κειμένου
Βίκυ Κατσαρού

Σχεδιασμός εξωφύλλου
Γιώργος Παναρετάκης, Εκδόσεις Διόπτρα

Σελιδοποίηση
Έρση Σωτηρίου, Εκδόσεις Διόπτρα

Κεντρικά γραφεία

Αγ. Παρασκευής 40, 121 32 Περιστερί
Τηλ.: 210 380 52 28, Fax: 210 330 04 39

Βιβλιοπωλείο Books & Life

Σόλωνος 93-95, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 210 330 07 74

www.dioptra.gr

e-mail: info@dioptra.gr

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή ή ανατύπωση μέρους ή του συνόλου του βιβλίου σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη. Απαγορεύεται η χρήση ή η αναπαραγωγή με οποιονδήποτε τρόπο μέρους ή όλου του βιβλίου για την εκπαίδευση τεχνολογιών ή συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης. Τα δικαιώματα επί του παρόντος έργου διατηρούνται ρητά όσον αφορά την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων (Άρθρο 453 Οδηγία (ΕΕ) 2019/790.

ISBN: 978-618-10-0222-4

Κριτικές αναγνωστών στην Amazon

Άντα

★ ★ ★ ★ ★ Βιβλίο για την ενηλικίωση

Κριτική στις Ηνωμένες Πολιτείες, 29 Σεπτεμβρίου 2025

Μορφή: Kindle - Επαληθευμένη αγορά

Μια εξομολόγηση για τη γυναικεία φύση. Ένας πρακτικός οδηγός για τη χρήση ταμπόν. Μια προσωπική ματιά στα ανεπαίσθητα ίχνη της πατριαρχίας. Ένα βιβλίο που αξίζει να διαβαστεί από όλους, binary και μη.

Σίλια

★ ★ ★ ★ ★ Αν δεν κακομάθεις λίγο τον εαυτό σου, ποιος θα το κάνει, ε;

Κριτική στις Ηνωμένες Πολιτείες, 28 Σεπτεμβρίου 2025

Μορφή: Kindle - Επαληθευμένη αγορά

Όπως συνοψίζει πετυχημένα ο τίτλος, αυτό το βιβλίο είναι ένας ειλικρινής οδηγός για τη γυναικεία φύση. Και είναι ξεκαρδιστικό. Μια ιστορία που ΠΡΕΠΕΙ να ακουστεί, μια ιστορία που αφορά ΚΑΘΕ γυναίκα με κάποιον τρόπο.

Αν λοιπόν είσαι γυναίκα, ή αν έχεις μια γυναίκα στη ζωή σου που αγαπάς πολύ, αυτό το βιβλίο είναι για σένα. Αν εκτιμάς την ανθρώπινη ζωή -κάθε ζωντανή, ανθρώπινη ύπαρξη- αυτό το βιβλίο είναι για σένα.

Ιδιαίτερος τώρα, μέσα σε μια παγκόσμια κρίση όπου οι γυναίκες και η ίδια η γυναικεία υπόσταση αντιμετωπίζονται με πρωτοφανή έλλειψη σεβασμού.

Η Rollin' peanut, ή όπως την ξέρουμε στην Ελλάδα Φυστίκι ΠουΚυλάει, εκτός από μαγεία, έχει και ένα μεγάλο ταλέντο:

γράφει με απόλυτη σοβαρότητα για αγώνες και καθημερινά γεγονότα που μπορεί να αντιμετωπίσει ο καθένας μες στη μέρα του, αλλά, με κάποιον τρόπο, σε κάνει να γελάς μέσα από τα απρόσμενα παιχνίδια της ζωής. Ευχαριστώ, Rollin' Peanut, που μας καθοδηγείς μέσα από τα συναισθήματά μας σε αυτή τη βασανισμένη ζωή.

Θα ολοκληρώσω αυτή την κριτική με την αγαπημένη μου ατάκα από αυτό το βιβλίο:

«[...] απορημένη γιατί ο καφές μου έχει περίεργη γεύση, μα εγώ μέτριο τον πίνω, χωρίς γάλα». Αν ξέρετε, ξέρετε!

Δώστε σε αυτό το βιβλίο μια ευκαιρία, δώστε μια ευκαιρία στη Rollin' Peanut, υπόσχομαι, δεν θα σας απογοητεύσει!

Γ. Αβράμης

★ ★ ★ ★ ★ Ξεκαρδιστικό και αληθινό

Κριτική στις Ηνωμένες Πολιτείες, 2 Οκτωβρίου 2025

Μορφή: Kindle – Επαληθευμένη αγορά

Συνήθως δεν γράφω κριτικές για βιβλία, κυρίως επειδή νιώθω ότι δεν μπορώ να μεταφέρω τις σκέψεις μου και κυρίως τα συναισθήματά μου για ένα βιβλίο.

Αυτή τη φορά όμως νομίζω ότι πρέπει.

Είναι ένα ξεκαρδιστικό αλλά συνάμα οδυνηρό βιβλίο.

Παρόλο που είμαι άντρας, έχω νιώσει και ζήσει μέσα από τη σύζυγό μου μερικά από αυτά τα πράγματα που περιγράφει το fistiki.

Αλεξάνδρα Κ.

★ ★ ★ ★ ★ Κάνοντας τον κόσμο ένα καλύτερο μέρος, σελίδα τη φορά

Κριτική στις Ηνωμένες Πολιτείες, 29 Σεπτεμβρίου 2025

Μορφή: Kindle – Επαληθευμένη αγορά

Η Rollin' Peanut είναι μια συγγραφέας που παρακολουθώ εδώ και χρόνια και έχω μιλήσει με όλους για αυτήν. Χαίρομαι

που μπορώ τώρα να δείξω στους αγγλόφωνους φίλους μου ένα δείγμα της δουλειάς της!

Το βιβλίο είναι καταπληκτικό! Εύκολο στην ανάγνωση και αστείο, αλλά ταυτόχρονα απόλυτα σοβαρό. Η συγγραφέας περιγράφει ακριβώς τι περνάει το γυναικείο σώμα εδώ και χρόνια, με έναν τρόπο που ο κόσμος μπορεί να καταλάβει και πρέπει να γνωρίζει!

Σίγουρα αξίζει να το διαβάσετε!

Πελάτης Kindle

★ ★ ★ ★ ★ **Τόσο ξεκαρδιστικό όσο και συγκινητικό**

Κριτική στις Ηνωμένες Πολιτείες, 28 Σεπτεμβρίου 2025

Μορφή: Kindle - Επαληθευμένη αγορά

Είναι πραγματικά αυτό που λέει ο τίτλος. Ειλικρινές, ξεκαρδιστικό, γλυκόπικρο και μερικές φορές ακόμα και σπαρακτικό. Το Φυσίκι ΠουΚυλάει έχει αυτή την καταπληκτική ικανότητα να γράφει για τα πιο δραματικά ζητήματα με έναν ξεκαρδιστικό τρόπο. Είναι ένα βιβλίο από μια γνωστή Ελληνίδα συγγραφέα, που περιγράφει την ελληνική νοοτροπία για τη γυναικεία φύση, αλλά εφαρμόζεται σε ζητήματα που απασχολούν τις γυναίκες σε όλο τον κόσμο.

Μαρία Π

★ ★ ★ ★ ★ **Μια ματιά στο πώς είναι να είσαι γυναίκα**

Κριτική στις Ηνωμένες Πολιτείες, 28 Σεπτεμβρίου 2025

Μορφή: Kindle - Επαληθευμένη αγορά

Ένα αυθεντικό βιβλίο που δεν ωραιοποιεί αυτό που σημαίνει να είσαι γυναίκα. Το λάτρεψα, είδα τον εαυτό μου μέσα σε αυτό και να το διαβάζω κατά την 3η ημέρα του κύκλου μου το έκανε κάπως πιο ξεχωριστό!

Είμαι εξοικειωμένη με το στιλ γραφής της στα ελληνικά εδώ και χρόνια, οπότε ήταν εύκολο για μένα να ακολουθηθώ

τη ροή της σκέψης της και μάλιστα αναγνώρισα μερικά από τα ζητήματα που καλύπτει καθώς έγραφε γι' αυτά στο παρελθόν.

Κατερίνα

★ ★ ★ ★ ★ Περίοδος και όχι μόνο, μια πραγματική ματιά στη γυναικεία εμπειρία

Κριτική στις Ηνωμένες Πολιτείες, 28 Σεπτεμβρίου 2025

Μορφή: Kindle - Επαληθευμένη αγορά

Πρέπει να διαβάσετε αυτό το βιβλίο; Αυτό που μπορώ να πω είναι ότι θα σας δώσει μια πρώτης τάξεως εικόνα για τη γυναικεία εμπειρία σχετικά με την έμμηνο ρύση, τα προβλήματα γονιμότητας, τις εγκυμοσύνες και όλες τις σχετικές κοινωνικές προσδοκίες/γροθιές.

Δεν έχουν περάσει όλοι ακριβώς τα ίδια πράγματα, αλλά αν είστε γυναίκα που γεννήθηκε πριν από 35-45 χρόνια στην Ελλάδα, σίγουρα ταυτίζεστε με το άγχος της πιθανής αιμορραγίας στην αυλή του σχολείου, αναμφίβολα σας έχουν ρωτήσει (ευγενικά ή όχι) γιατί δεν έχετε παιδιά, ή μόνο ένα παιδί, ή γιατί δεν θηλάσατε για αρκετό καιρό. Και έχετε νιώσει ενοχές, ακόμα κι αν δεν το παραδέχεστε στον εαυτό σας. Τρελό, αλλά αληθινό.

Αυτό το βιβλίο είναι για τους άντρες. Όχι όλους τους άντρες, αλλά για αυτούς που αγαπούν τις γυναίκες και τους αγαπούν, για αυτούς που νοιάζονται και θέλουν να καταλάβουν καλύτερα. Είναι επίσης για τις γυναίκες· για να αναγνωρίσουν τον εαυτό τους μέσα στην αφήγηση, και να βρουν παρηγοριά όσοι τη χρειάζονται.

Τέλος, αυτό το βιβλίο θα φέρει ένα χαμόγελο στο πρόσωπο όσων θυμούνται ακόμα το χαστούκι της γιαγιάς τους (για καλή τύχη, απροσδόκητο και ευτυχώς απαλό). Αγαπητή Rollin' Peanut, για μένα αυτή είναι πλέον μια ζεστή, νοσταλγική και,

να, δυσάρεστη ανάμνηση των οικογενειακών δεσμών. Σε ευχαριστώ που ήσουν αρκετά γενναία ώστε να το μοιραστείς με τον κόσμο.

Χρόνης

★ ★ ★ ★ ★ Απλώς κάντε στον εαυτό σας τη χάρη και αγοράστε το!

Κριτική στη Γερμανία, 3 Οκτωβρίου 2025

Μορφή: Kindle - Επαληθευμένη αγορά

Ένα καταπληκτικό βιβλίο με απομνημονεύματα για τον πόνο και τη χαρά της γυναίκας, γραμμένο τόσο ειλικρινά που μπορώ να ταυτιστώ με τη συγγραφέα, αν και είμαι άντρας, οπότε δεν μοιράστηκα ποτέ αυτές τις εμπειρίες! Αν είστε άνθρωπος και έχετε καρδιά, θα καταλάβετε βαθιά και θα απολαύσετε αυτό το βιβλίο, αυτό είναι όλο που χρειάζεται!

«Αιματηρά αστείο. Τι, όχι!»

Στις Ευτυχίες μου.

**ΜΙΑ ΚΟΥΒΕΝΤΑ Σ' ΕΞΕΝΑ,
ΠΟΥ ΜΕ ΔΙΑΒΑΖΕΙΣ**

Αν αυτό το βιβλίο έφτασε στα χέρια σου, είναι γιατί μια μεγάλη μερίδα ανθρώπων το ζήτησε – το ήθελε πολύ και το είχε ανάγκη. Ήταν το ελάχιστο που μπορούσα να κάνω, ως ένδειξη ευγνωμοσύνης για τη στήριξη και την αγάπη τους: να κρατήσουν αυτό το βιβλίο στα ελληνικά, σε φυσική μορφή, στα χέρια τους.

Η δύναμη της *Παρέας*.

Παιδιά, ευχαριστώ.

Για όλα.

Φ.Π.Κ.

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ. ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ: ΞΥΛΟ

Να το πούμε καθαρά: αυτή είναι μια ιστορία επώδυνα αστεία.

Αν δεν αντέχεις ούτε τον πόνο ούτε τον χαβαλέ, άφησε κάτω αυτό το βιβλίο και διάλεξε άλλο. Η επιλογή σου ήταν ξεκάθαρα λανθασμένη και τώρα τα λεφτά σου έκαναν φτερά. Τα ακούς; Τα κέρματα που κουδουνίζουν στην τσέπη μου; Γκλιν γκλον. Ήδη καταπραΰνουν τον πόνο για τον οποίο σε είχα προειδοποιήσει.

Όσο για τη διασκέδαση; Αυτή είναι για μένα. Όχι για σένα.

Λέω να πάω να πάρω καινούρια καλλυντικά. Θρηνώ τη μήτρα μου, δικαιούμαι αποζημίωση. Τι είπες; Ακόμα ένα σέρουμ; Στο καλάθι. Ευχαριστώ πολύ – μόλις μου αγόρασες άλλη μία αντιρυτιδική κρέμα. Εκεί πήγαν τα λεφτά σου: κατευθείαν στους πόρους του δέρματός μου.

Σου είπα ότι θα είμαι ειλικρινής.

Αυτό το βιβλίο είναι το υποκατάστατο όσων έχασα. Και το γράφω κατευθείαν από τα σωθικά μου, εκεί όπου κάποτε βρισκόταν η μήτρα μου. Πρέπει να γεμίσω το κενό. Με ωραία, μικρά πράγματα. Ξέρεις τι; Θα πάρω και παπούτσια. Ωραία. Ακριβά. Δεν είναι ότι μπορείς να ζητήσεις τα λεφτά σου πίσω. Κι εγώ δεν μπορώ να ζητήσω άλλη μήτρα.

Τι α κανς.

Να το ξεκαθαρίσουμε: είμαι Ελληνίδα. Οπότε, αν ακούγομαι δραματική, φταίει η γεωγραφία. Εμείς οι Έλληνες δεν ξέρουμε από λεπτότητα. Ξέρουμε από αρχαίες τραγωδίες, δημοκρατία (λέμε τώρα) και σουβλάκια – και τα κάνουμε όλα δυνατά. Οι νεότερες γενιές προσπαθούν να είναι πιο διακριτικές, αλλά πολύ αμφιβάλλω αν θα τα καταφέρουν. Ο θόρυβος είναι στο DNA μας.

Τέλος πάντων, δεν είμαι και κανένα νιάτο. Ήμουν παιδί στα ένδοξα '80s.

Δεν ξέρω πώς ήταν τα πράγματα αλλού, αλλά εδώ στην Ελλάδα εκείνα τα χρόνια, τα παιδιά μόλις είχαν αρχίσει να μετράνε ως οντότητες. Οριακά. Οι γονείς των γονιών μας είχαν επιζήσει από πολέμους, πείνες, κατοχή και αδιανόητες κακουχίες.

Η Ελλάδα είναι Βαλκάνια. Και, πίστεψέ με, τα Βαλκάνια δεν ήταν ποτέ *παίξε-γέλασε*. Ακόμα ΔΕΝ είναι. Είμαστε παράξενη γειτονιά εδώ, νοτιοανατολικά της Ευρώπης. Οι ξένοι ξεγελιούνται με φωτογραφίες από τη Μύκονο το καλοκαίρι. Άλλη φάση. Άλλη Ελλάδα. Άλλος κόσμος, βασικά. Γαλαξίας. Άλλο ΣΥΜΠΙΑΝ. Παράλληλο, ίσως. Μα πάντα άλλης διάστασης.

Εμείς δεν ζούμε εκεί. (Χάι Φάιβ Κάτω Πατήσια, Κορδελιό, Ελασσόνα, Φάρσαλα, Διακοφτό, Διδυμότειχο Μπλουζ.)

Η «φανταχτερή» Ελλάδα των διακοπών στα νησιά που βλέπουν οι τουρίστες είναι το αντίστοιχο της Disney World. Όμορφη. Αλλά ψεύτικη. Ακόμα κι εμείς οι ίδιοι την επισκεπτόμαστε καμιά φορά. Αλλά όχι. Δεν μένουμε μόνιμα εκεί.

Η πραγματική Ελλάδα είναι λιγότερο καρτ ποστάλ και περισσότερο εγχειρίδιο επιβίωσης. Πίσω από τα

ηλιοβασιλέματα και τα ουζάκια και τις Σαντορίνες και τις Ανάφες, κρύβεται ένα γενεαλογικό παρελθόν γεμάτο σημάδια, καβγάδες με ουρλιαχτά και οικογένειες που λειτουργούν με καύσιμο αποκλειστικά το δράμα. Τραύμα πάνω σε τραύμα. Δράμα που γεννά κι άλλο δράμα. Ρώτα οποιονδήποτε άνω των σαράντα. Κανείς μας δεν τη γλίτωσε.

Ίσως γι' αυτό οι παππούδες και οι προπαππούδες μας έκαναν τόσα παιδιά. Κάποια τα έχαναν από ασθένειες. Κάποια από υποσιτισμό. Και ένα-δυο θα διέπρατταν τελικά το ασυγχώρητο: θα αρνούσαν να κοιμηθούν το μεσημέρι. Πράξη τιμωρούμενη με θάνατο. Δηλαδή, τι να έκανε κι ο γονιός; Άνθρωπος ήταν.

Το έδερνε για να κοιμηθεί. Και μετά το φιλούσε.

«Έλα τώρα... φιλάκι και νάνι. Ω ω ω νάνι νάνι ωωωωω».

Φυσικά, το παιδί ήταν αναισθητο. Αλλά, παρ' όλα αυτά, ο ενήλικας το σκέπαζε τρυφερά με μια κουβέρτα. Για να μην κρυώσει. Στην Ελλάδα. Τον Ιούλιο. Σε ένα τυχαίο χωριό. Με 42 βαθμούς Κελσίου.

Μας σκέπαζαν. Αυτό το θυμάμαι καλά.

Μας λέγανε πως η αγάπη πονάει. Όποιος αγαπάει παιδεύει. Έλα, ΠΡΟΝΟΙΑ, ΑΚΟΥΕΙ;

Εμ, δεν άκουγε τότε.

Στην Ελλάδα λέμε «φάγαμε ξύλο». Λες και είναι τροφή. Κάθε ενήλικας στο ένδοξο ελληνικό παρελθόν ένιωθε περηφάνια που έδερνε ένα παιδί. Το δικό του. Το εγγόνι του. Ένα ανίψι. Ένα βαφτιστήρι. Το κακομαθημένο του γείτονα. Ένα τυχάρπαστο πιτσιρίκι που δεν είχε ξαναδεί ποτέ. Δεν είχε σημασία. Ό,τι κινούνταν, εκτελούνταν. Ξύλο, ρε!

Μιλάμε για την απόλυτη παράνοια.

Τσόκαρα πετούσαν στον αέρα σαν drones, στοχεύοντας

τα άτακτα παιδιά και ανοίγοντάς τους τα κεφάλια σαν θερμοκατευθυνόμενοι πύραυλοι. Οι γιατροί μάς έραβαν σαν να μην τρέχει τίποτα, μετά από ένα «έκανε φασαρία μεσημεριάτικα», και κανείς δεν έδινε σημασία. Οι ίδιοι οι γιατροί είχαν πιθανότατα κι αυτοί κάνα δυο σημάδια, αποδείξεις ότι ήταν πραγματικά Έλληνες, αν ποτέ τολμούσε κάποιος να το αμφισβητήσει.

Αυτά ήταν τα «φυσιολογικά» τότε. Οι «παλιές καλές εποχές», όπως τις αποκαλούν ακόμα οι μεγαλύτεροι. Δεν μπορώ καν να μπω στη διαδικασία να εξηγήσω πόσο καθόλου καλές ήταν στην πραγματικότητα.

«Συγγνώμη που άργησα», θα έλεγε ένα αγοράκι επιστρέφοντας για μπάλα, στη γειτονιά. «Ήταν φίσκα πάλι το νοσοκομείο στα Επείγοντα. Πάρα πολλά παιδιά για ράμματα στο κεφάλι», εξηγούσε. Και μετά θα σήκωνε τους ώμους αδιάφορα: «Λοιπόν, ποιος έχει την μπάλα; Όχιι, ρε, δεν θέλω να είμαι πάλι εγώ τερματοφύλακας. Βάλτε τον χοντρό».

Αυτή η «παράδοση», βαθιά ριζωμένη στο DNA των Βαλκανίων, άρχισε να αλλάζει σιγά σιγά (λέξη-κλειδί: σιγά... πολύ σιγά... πάρα πολύ σιγά) όταν εμφανίστηκε η Generation X. Όταν η ημίγρια φυλή, αυτή η πύρινη λαίλαπα, γνωστή ως *Boomers*, μας γέννησαν.

Εμείς τα αλλάξαμε όλα.

Πρώτα απ' όλα, νομίζω πως ήμασταν η πρώτη γενιά στην ιστορία της ανθρωπότητας όπου τα παιδιά δεν ήταν ανάλωσιμα. Άρχισαν πραγματικά να μας αντιμετωπίζουν ως ανθρώπινα όντα. Τρελό, ε;

Όλοι οι γονείς, σε όλες τις εποχές, αγαπούσαν τα παιδιά τους. (Εντάξει... οι περισσότεροι τουλάχιστον. Ας μην το παρακάνουμε με τις γενικεύσεις.)

Το πρόβλημα ήταν ότι **δεν ήξεραν πώς να το δείξουν**. Μόλις σε έβγαζαν από τη μήτρα, σε άφηναν σχεδόν στην τύχη σου. Ειλικρινά, με εκπλήσσει που η εξέλιξη δεν ανάγκασε τα ανθρώπινα μωρά να σταθούν στα πόδια τους δευτερόλεπτα μετά τη γέννα. Σε πέντε λεπτά έπρεπε να έχεις μάθει να τρέχεις και να σκύβεις για να αποφύγεις μια κατραπακιά επειδή... έκλαψες.

Δηλαδή, τι περίμενες να κάνω, ρε γονιέ, το στανιό μου; Είμαι *κυριολεκτικά* ένα μωρό. Δεν μπορώ να ταΐσω τον εαυτό μου, έτσι δεν είναι; Κλαίω. Αυτός είναι ο μηχανισμός. Κλαίω, με προσέχεις, άρα δεν πεθαίνω από την πείνα.

Ο γονιός: «Κλάψε σιωπηλά τότε. Ή θα σου δώσω εγώ κι άλλο λόγο να κλαις, θες; Πες μου, θες;»

Γλυκούληδες, μωρέ. Αυτοί οι «παλιοί». Μάστιγα.

[Εντωμεταξύ τους κράζω, περιμένοντας πλάκα πλάκα να πεταχτεί κάνα ξύλινο τσόκαρο από τον Άδη, εκεί όπου περιπλανώνται όλοι οι Έλληνες προ-προπροπαππούδες και **ΚΥΡΙΩΣ** προγιαγιάδες. Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Τύπου: ύβρις, άτη, νέμεσις και τίσις.]

Το τραύμα, έτσι το λένε και στα αγγλικά *-trauma-* δεν είναι τυχαία ελληνική λέξη. Έχει νόημα και βαθιές ρίζες. Μη σου πω κιόλας ότι εμείς το εφηύραμε. Να το θυμάσαι αυτό, αναγνώστη. *Τραύμα είσαι, ανοιχτό*, που λέει και η Αννούλα, έλα τώρα, ποια Αννούλα, ΕΛΑ ΤΩΡΑ.

Οι τελευταίοι Boomers της γενιάς τους ήταν εκείνοι που άρχισαν να χαράζουν τις πρώτες -λεπτές, έστω- γραμμές ανάμεσα στη «σκληρή αγάπη» και την **κακοποίηση**, ειδικά απέναντι στα παιδιά.

Στην Ελλάδα, όπου η υπογεννητικότητα ξεκίνησε να είναι πρόβλημα από τη δεκαετία του '80, αρχίσαμε να

εξαφανιζόμαστε. Γινόμαστε είδος υπό εξαφάνιση. Σύντομα θα είμαστε απολίθωμα.

(Βορειοαμερικανέ, Καναδέ, Βορειοευρωπαϊέ πολίτη, σου προτείνω ανεπιφύλακτα να συλλέξεις κι εσύ έναν Έλληνα για το νοικοκυριό σου. Η αξία μας θα ανέβει, μιας και δεν θα βρίσκονται πια πολλοί στο φυσικό τους περιβάλλον. Άλλοι μαζεύουν πίνακες, γλυπτά, αντικείμενα. Εσύ μπορείς να συλλέξεις και να διατηρήσεις τον δικό σου Έλληνα. Για ψυχαγωγικούς σκοπούς μόνο. Αγαπητέ Tom Hiddleston, αν με διαβάζεις και είσαι συλλέκτης έργων τέχνης, είμαι διαθέσιμη. Μπορώ να κάνω το φωτιστικό δαπέδου στο σαλόνι σου, βίδωσέ μου μια λάμπα στο στόμα και βάλε με στην πρίζα. Θα ανάβω για πάρτη σου. Στείλτε μου μήνυμα.)

Στην Ελλάδα, λοιπόν, δεν αναπαραγόμαστε πλέον ιδιαίτερα.

Και να σου πω κάτι, το σεξ είναι υπερεκτιμημένο. Είναι μεπelas. Ιδρώνεις. Βγαίνουν υγρά από παντού. Μιex. (Έτσι θα λέμε, οκέι; Ντεμέκ ότι δεν μας αρέσει.)

Η αλήθεια είναι πως η Ευρώπη συνολικά –και η Ελλάδα ειδικότερα– αποφάσισαν συλλογικά: «Ναι... δεν το πολυψήφουμε τελικά να φτιάχνουμε μωρά».

Οι οικογένειες άρχισαν να κάνουν λιγότερα παιδιά. Καταγόμαστε από γυναίκες που γεννούσαν δέκα παιδιά η καθεμία, και φτάσαμε σήμερα στις 6,8 γεννήσεις ανά 1.000 άτομα. Και δεν το βγάζω από το μυαλό μου. Είναι πραγματικό στοιχείο. Ο συνολικός δείκτης γονιμότητας στην Ελλάδα είναι 1,27.

Όσο για μένα; Δεν έκανα και πολλά για να βελτιώσω την κατάσταση. Έφτιαξα μόνο έναν άνθρωπο. Μου λείπει ένα

ολόκληρο 0,27. Ζητώ συγγνώμη γι' αυτό. Αλλά, πιστέψτε με, δεν ήταν από έλλειψη προσπάθειας. Είχα τις καλύτερες προθέσεις να ανεβάσω λίγο τον μέσο όρο. Τι να πω, χίλια συγγνώμη σας εύχομαι.

[Εντωμεταξύ, για να καταλάβετε, αυτή ακριβώς τη στιγμή, το 1,0 ανθρώπινο πλάσμα που δημιούργησα, μόλις με διέκοψε από το γράψιμο αυτού του βιβλίου. Θέλει να την πάω να φτιάξει τα νύχια της. Οπότε, όταν -και αν- επιστρέψω για να συνεχίσω αυτό το παραλήρημα, θα είναι μόνο επειδή η Υψηλότης Της δεν χρειάζεται πλέον τις υπηρεσίες μου.]

Και μετά απορούμε γιατί οι γυναίκες σταμάτησαν να βγάζουν μικρούς ανθρώπους από μέσα τους. Αφού βγαίνουν με **ύφος χιλίων καρδιναλίων**.

Και να δεις τα νύχια που θέλει. Θεέ μου. Είναι τεράστια.

Καταραμένο TikTok.

Καταραμένο Pinterest.

Καταραμένο ακρυλικό σε σχήμα αμύγδαλου.

Η μόνη καλή είδηση είναι ότι πλέον μπορείς να ζητήσεις από το παιδί σου να σου ξύσει την πλάτη και να το κάνει... από το δικό του δωμάτιο. Ενώ εσύ είσαι στο δικό σου. Δεν είναι ότι μένουμε και σε καμιά έπαυλη, τα δωμάτια δεν είναι και τόσο μακριά το ένα από το άλλο. Ο διάδρομος που τα χωρίζει δεν είναι πολύ μακρύς. Τα νύχια είναι.

Λοιπόν [ναι, γύρισα από το νυχάδικο], τα παιδιά της δεκαετίας του '80 στην Ελλάδα άρχισαν ξαφνικά να θεωρούνται... κάπως πολύτιμα. Σε σύγκριση με όλα τα υπόλοιπα ανθρώπινα παιδιά στην πορεία της ιστορίας, γίναμε σπάνια. Εντάξει, το ξυλάκι μας το τρώγαμε ακόμα - αλλά υπήρξε

μια ανεπαίσθητη πνοή αλλαγής, μια καινούρια διάθεση των γονιών να *μη μας σαπίζουν εντελώς*. Κυρίως επειδή πλέον δεν ήμασταν και τόσοι πολλοί.

Όχι βέβαια σε βαθμό που να σταματούν τη δουλειά τους μεσημεριάτικα για να πάνε μια έφηβη ντίβα να κάνει μανικιούρ σε απόχρωση ombre ματζέντα/μαύρο – σας το λέω αυτό μπας και δεν μπορούσατε να συνεχίσετε να διαβάζετε χωρίς να ξέρετε τι νύχια έκανε η κόρη μου.

Παρ' όλα αυτά... οι γονείς των '80s έβαλαν στην ανατροφή των παιδιών ένα νέο στοιχείο. Το έλεγαν «παιδαγωγική προσέγγιση και ενσυναίσθηση στη γονεϊκότητα».

Μπούρδες, λολ. Ποιον κοροϊδεύω; Εντελώς στην τύχη έγινα. Καμία παιδαγωγική, καμία ενσυναίσθηση, καμία βαθιά κατανόηση της παιδικής «ψυχής». Μια μέρα, απλώς, μερικοί γονείς των '80s αποφάσισαν να μας βαράνε λιγότερο.

Ας είναι καλά οι άνθρωποι, ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ, ΡΕ.

ΚΕΡΑΜΙΔΙ

Μου ήρθε περίοδος πρώτη φορά όταν ήμουν περίπου έντεκα χρόνων, δύο μήνες πριν από τα γενέθλιά μου.

Ήταν το καλοκαίρι πριν από την τελευταία μου χρονιά στο δημοτικό. Και... δεν ήταν αυτό που περίμενα. Για να εξηγήσω γιατί, πρέπει να γυρίσουμε πίσω σε προηγούμενες δεκαετίες. Στα παιδικά χρόνια των προγόνων μας. Στην Εποχή του Τρόμου.

Τα περισσότερα παιδιά τότε δεν είχαν ιδέα για τίποτα. Και το εννοώ κυριολεκτικά. Η ζωή απλώς *συνέβαινε*. Χωρίς προειδοποίηση. Χωρίς εξηγήσεις. Κανείς δεν σου μιλούσε για τίποτα. Κανείς δεν σε προετοίμαζε. Βιολογία; Ούτε καν. Το ανθρώπινο σώμα ήταν ταμπού. Οτιδήποτε είχε έστω και μακρινή σχέση με τη σεξουαλικότητα ήταν απόρρητο. Οι άνθρωποι έπρεπε να ανακαλύψουν από την αρχή τα βασικά μόνι τους, σαν πρωτόγονοι που εφεύρισκαν τον τροχό ξανά και ξανά σε κάθε γενιά.

Αυτά που σήμερα θεωρούμε αυτονόητα –πράγματα που διδάσκουμε ακόμα και στα νήπια– τότε ήταν πνιγμένα στην ντροπή.

Γονείς; Σιωπή.

Δάσκαλοι; Άγνοια.

Βιβλία; Λογοκρισία.

Τηλεόραση; Ακραία συντηρητική και, στην Ελλάδα συγκεκριμένα, ανύπαρκτη μέχρι και το 1966.

Ίντερνετ; [Συγγνώμη, τι; Μιλάμε για τον προηγούμενο αιώνα.]

Το να καταλαβαίνεις το ίδιο σου το σώμα είναι σύγχρονη κατάκτηση. Ένα προνόμιο που κερδήθηκε με κόπο. Και για να είμαι δίκαιη... ήταν οι γονείς μας που άρχισαν να αλλάζουν τους κανόνες του παιχνιδιού. Τους το δίνω αυτό. Ήταν ακόμα αδέξιοι. Ακόμα ντροπιασμένοι. Ακόμα συναισθηματικά δυσκοίλιοι. Αλλά τουλάχιστον προσπάθησαν. Μερικοί, τέλος πάντων.

Εγώ ήμουν τυχερή. Ήμουν κόρη μιας γυναίκας που ταρακουνούσε λίγο τα νερά.

Η μάνα μου ήταν ορφανή από πατέρα. Μία από τις τέσσερις κόρες μιας γυναίκας στην Κρήτη, που χήρεψε πριν καν κλείσει τα τριάντα. Η γιαγιά μου δεν είχε την πολυτέλεια του πένθους. Σήκωσε τα μανίκια και ρίχτηκε στη μάχη της επιβίωσης. Σκληρή δουλειά. Καμία ασφάλεια. Ελάχιστη μόρφωση –με το ζόρι ήξερε γραφή και ανάγνωση–, κι όμως κατάφερε όχι μόνο να ταΐσει και να ντύσει τα κορίτσια της, αλλά και να τα στείλει σχολείο. Την εποχή εκείνη, τα φτωχά κορίτσια στην Ελλάδα είχαν δύο επιλογές: να παντρευτούν γρήγορα ή να σταλούν να δουλέψουν ως υπηρέτριες στα σπίτια των πλουσίων, όπου συχνά τα κακομεταχειρίζονταν... ή ακόμα και τα βασάνιζαν. Γίνονταν *ψυχοκόρες* σε άντρες και γυναίκες που τα έβλεπαν σαν ιδιοκτησία τους. Σαν σκλάβες.

Η μητέρα μου όχι μόνο τελείωσε το σχολείο, αλλά πήγε και παραπέρα. Έγινε πτυχιούχος αισθητικός στις αρχές της δεκαετίας του '70. Και τότε αυτό ήταν σπουδαία υπόθεση.

Η βιομηχανία της ομορφιάς μόλις άρχιζε να ανθεί στην Ελλάδα. Μετά από δεκαετίες πολέμου, δικτατορίας και χάους, η χώρα επιτέλους έπιανε τον ρυθμό των παγκόσμιων εξελίξεων. Οι γυναίκες άρχισαν να στρέφονται στην περιποίηση, όχι όμως με τα μαντζούνια και τα γιατροσόφια των γιαγιάδων τους. Όχι πια μυστικά φίλτρα, βοτάνια ή συνταγές από στόμα σε στόμα. Αυτή ήταν νέα εποχή. Η επιστήμη είχε μπει στο παιχνίδι της ομορφιάς. Χημεία. Ιατρική. Βιολογία.

Κι η μητέρα μου; Πήγε σε μία από τις πιο φημισμένες σχολές της Αθήνας και τα έμαθε όλα. Πραγματική βιολογία. Ανατομία. Βασική ιατρική θεωρία. Κατάλαβε το ανθρώπινο σώμα με τρόπους που κανείς στο περιβάλλον της δεν της είχε ποτέ εξηγήσει – σίγουρα όχι η μητέρα ή οι θείες της.

Προσθέστε σε όλα αυτά και το ότι ήταν φεμινίστρια. Ήταν δυναμική. Από εκείνες τις γυναίκες που είχαν γνώμη και δεν ζητούσαν άδεια για να την πουν. Μια πραγματική «μάγισσα». Οριακά υποψήφια για κάψιμο στην πυρά.

Δεν δέχτηκε ούτε για ένα δευτερόλεπτο ότι είναι κατώτερη από έναν άντρα. Δεν παντρεύτηκε νωρίς. Και σίγουρα δεν έγινε δούλα κανενός.

Εντάξει... ίσως λίγο. Σε μένα.

Δεν βοηθούσα ποτέ στις δουλειές του σπιτιού. Αλλά αυτό είναι άλλη ιστορία. **ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΕΙΤΕ λίγο, παιδιάς!** Αυτή είναι μια ιστορία για την ανατροπή του πατριαρχικού συστήματος μέσα από το ίδιο μας το αίμα, όχι η ιστορία μιας κακομαθημένης. [Αυτή ήμουν εγώ, παρεμπιπτόντως. Κράτα το αυτό, μπορεί να σου χρειαστεί αργότερα – γιατί ό,τι δίνεις, το παίρνεις πίσω. Έχω κι εγώ κόρη, σωστά; Σε άκουσα που γέλασες. Με νιώθεις.]

Η μάνα μου λοιπόν ήταν η τρίτη κόρη. Οπότε, όταν της

ήρθε περίοδος, ήταν λίγο προετοιμασμένη. Οι μεγαλύτερες αδελφές της την είχαν ήδη μυήσει στα «τεχνικά». Δεν υπήρχαν σερβιέτες τότε. Χρησιμοποιούσαν πανί.

Δεν είμαι σίγουρη πώς ακριβώς λειτουργούσε αυτό. Δεν ρώτησα ποτέ πολλές λεπτομέρειες. Σόρι. Πάντα κάπως ανατρίχιαζα όταν άκουγα για τις μεθόδους των παλαιότερων γυναικών – όχι από αηδία, αλλά... πώς να το πω; Από άγχος. Από απορία.

Πώς στο καλό πέρασαν **δισεκατομμύρια** γυναίκες, σε αιώνες και ηπείρους, όλη τους τη γόνιμη ζωή χρησιμοποιώντας μόνο πανί;

Μόνο πανί.

Πώς; Δεν μπορώ να το καταλάβω.

Κι όμως, τα κατάφεραν. Επιβίωσαν με ένα κομμάτι ύφασμα να χωρίζει την αξιοπρέπειά τους από την καταστροφή.

Γρήγορη μεταφορά στο σήμερα. Με τα εργαλεία και τα μέσα που έχουμε, και πάλι τα χάνουμε όταν η περίοδός μας αποφασίζει να εμφανιστεί εν μέσω καλοκαιρινών διακοπών, εκεί που κάνουμε ανέμελες βόλτες από νησί σε νησί και μετά... *πλουφ*.

Οι Ερυθρές Ταξιαρχίες ανάμεσα στα πόδια μας.

Εεεεε ξενερώνεις, ρε φίλε!

Προσπαθώ, λοιπόν, να μη σκέφτομαι πολύ πώς τα κατάφεραν τα κορίτσια παλιά, αιμορραγώντας βαριά μέσα σε έναν κόσμο που δεν ήταν ούτε κατά διάνοια τόσο «συμπονετικός» όσο σήμερα. (Ναι, ναι, σε άκουσα να ξεφυσάς πάλι μόλις είπα ότι σήμερα υπάρχει ενσυναίσθηση. ΞΑΝΑ. Τι πρόβλημα έχεις; Δεν μπορείς να διαμαρτυρηθείς λίγο πιο σιγανά; Προσπαθώ να σου γράψω ένα αξιοπρεπές βιβλίο εδώ. Το πλήρωσες ήδη, άσε με να κάνω τη δουλειά μου. Ομπτόόό!)

Στη μητέρα μου ήρθε η περίοδός της περίπου στα δεκατέσσερα. Τότε αυτό ήταν απόλυτα φυσιολογικό. Σήμερα τα κορίτσια ξεκινούν νωρίτερα, χάρη σε ένα υπέροχο κοκτέιλ ορμονικών, περιβαλλοντικών και διατροφικών αλλαγών. Αλλά τις προηγούμενες δεκαετίες, τα δεκατέσσερα ήταν ο κανόνας.

Υπέφερε. Κάθε μήνα, πόνος αληθινός. Και η «γιατρεία» γι' αυτό, κρατηθείτε γιατί θα πάθετε ένα μίνι σοκ, ήταν... ένα πήλινο κεραμίδι.

Ναι. Κυριολεκτικά κεραμίδι.

Το έβαζαν στη σόμπα μέχρι να πυρώσει καλά και μετά το ακουμπούσαν στην κοιλιά για να ανακουφίσουν τους πόνους.

Φαντάσου το. Ο απόλυτος τρόμος. Αιμορραγείς, υποφέρες και κάποιος σου δίνει ένα καυτό κομμάτι τερακότα ως τυπική μέθοδο ανακούφισης. Ειλικρινά, με εκπλήσσει που οι γυναίκες τελικά επιβίωσαν ανά τους αιώνες! (Βέβαια... όπως μας δίδαξε επανειλημμένα η ιστορία, πολλές δεν τα κατάφεραν. Οπότε ναι, υπάρχει κι αυτό.)

Νομίζω πως ήταν τότε, εκεί γύρω στη δεκαετία του '50, που το δεκατετράχρονο κορίτσι από την Κρήτη αποφάσισε ότι, αν ποτέ έκανε κόρη, θα την προετοιμάζε σωστά. Θα το έψαχνε διεξοδικά. Κανένα παιδί της δεν θα 'πρεπε να παλεύει κάθε μήνα με ένα καυτό κεραμίδι. Και η αλήθεια είναι... δεν έχω δει κεραμίδι στη ζωή μου πουθενά αλλού, εκτός από τις στέγες παλιών σπιτιών.

Εκεί που ανήκουν.

Δεν ήρθα εύκολα στη ζωή της. Γιατί όλος αυτός ο πόνος που βίωνε κάθε μήνα αποδείχτηκε πως ήταν -ήχος από ντραμς για έμφαση- ενδομητρίωση. Αυτήηγήη η

μαλακισμένη κατάσταση που ταλαιπωρεί τόσο πολλές γυναίκες!

Πολλές από εσάς που διαβάζετε αυτό το κομμάτι απλώς πιάσατε ενστικτωδώς την κοιλιά σας με τρόπο.

Ξέρετε.

Νιώθετε.

Καταλαβαίνετε.

Δεν είχε να πολεμήσει μόνο τον πόνο, είχε να πολεμήσει και την υπογονιμότητα. Και ο χρόνος δεν ήταν με το μέρος της.